KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA

● POGOVOR Z ANDREJEM BLATNIKOM

Ne konjiček, temveč način življenja

Dramatska skupina VI. gimnazije iz Most se je tudi letos udeležila kulturnega tedna ljubljanskih gimnazijcev Podobe trenutkov.

Na tej prireditvi, ki je sredi aprila potekala v Cankarjevem domu, so se naši gimnazijci predstavili z odrsko fantazijo 18-letnega dijaka 4. c razreda **Andreja Blatnika** Danes ali Apokalipsa. Kritiki so se o tej predstavi, ki jo je režirala mentorica njihovega dramatskega krožka profesorica Helena Potokar, izrekli zelo pohvalno. S to predstavo nameravajo gimnazijci v jeseni nastopiti tudi v Mestnem gledališču v okviru Vaše matineje. O tem, kakšna je vsebina igre, kakšno bi torej naj bilo njeno sporočilo, je avtor Andrej Blatnik povedal:

»Gre za konflikt med starši in otroki, ki pa služi le kot okvir nekemu širšemu konfliktu, ki obstaja med svetom, kakršen je, in med svetom, kakršnega bi radi preustvarili. Opisujem težave mladih pri odraščanju, pri vključevanju v obstoječi, že izdelani svet.«

Sodeč po naslovu Danes ali Apokalipsa in po podnaslovu, da je to odrska fantazija, se niste odločili za realističen način prikazovanja. Zakaj?

»Skozi vso predstavo smo poskušali dogajanje prikazovati s simboli. Pomagali smo si s Sofokljevo Antigono. Režiserka Helena Potokar je iz nje izbrala prizore, ki dopolnjujejo v moji drami izražene probleme. Ker se v igri odpira več vprašanj, ne samo vprašanje družinskega razmerja med starši in otroci, je primernejši simbolistični način prikazovanja. Ni namreč tako ozek.«

Od kdaj se ukvarjate s pisanjem?

»Že vseskozi se zanimam za vse oblike umetnosti. Normalno je, da se v eni izmed njih poskusiš tudi globlje. Pišem že nekaj časa. Tudi lani je bila na Podobah trenutkov prikazana moja groteska Kdo je ubil Sneguljčico. V njej sem obravnaval iste probleme, le da na grotesken, ne simboličen način.«

Pišete le igre ali tudi kaj drugega?

Andrej Blatnik

»Pišem tudi prozo, v glavnem pa pesmi v prozi, ki jih objavljam v Mladini. Za Ljubljanski dnevnik pa pišem tudi literarne kritike.«

Šolanje nameravate nadaljevati s študijem primerjalne književnosti in sociologije. Je to povezano z vašimi literarnimi načrti?

»Pisanje je zame način življenja in ne konjiček, ki bi prišel v poštev le od časa do časa. Tako zaznavam svet. Zato je tudi ta študij del mojega zanimanja za umetnost.«

Besedilo in slika:
DARJA JUVAN

VESTI IZ KULTURE

Skladatelj Vilko Ukmar (drugi z leve v prvi vrsti) je pozorno prisluhnil uvodnim besedam prof. H. Verenekove

● Skladatelj Vilko Ukmar med mladimi

Sredi maja so učenci glasbene šole povabili medse 76-letnega skladatelja prof. Vilka Ukmarja. Na poseben način so se mu želeli zahvaliti za njegove skladbe, ki jih je posvetil prav njim. Ta večer so jih izvajali — njemu in ljubiteljem njegove glasbe, ki so se polnoštevilno zbrali v dvorani šole. Nastopili so učenci na različnih inštrumentih in v različnih zasedbah ter šolski otroški pevski zbor pod vodstvom Marije Urbančič. Skladatelj je pohvalil igranje mladih izvajalcev in izrazil zadovoljstvo, da so ga povabili medse, saj so mu otroci vedno pomenili neizčrpen vir za ustvarjanje.

● Likovna dejavnost

Zaradi obnove Jelovškove galerije trenutno v Mostah ni stalnega razstavnega prostora, primernega za predstavljanje domačih in drugih likovnih ustvarjalcev.

Z otvoritvijo doma španskih borcev v začetku julija bo to rešen z lepim likovnim salonom v okviru doma, a tudi v avlah bo možno prirejati razstave.

Trenutno se likovniki poslužujejo razstavnih prostorov, ki niso v prvi vrsti namenjeni njihovi dejavnosti. To so predvsem menze in hodniki po delovnih organizacijah ter drugi večnamenski prostori širom po občini.

V okviru praznovanj 40-letnice vstaje jugoslovanskih narodov, 40-letnice OF in 20-letnice naše občine so člani likovne sekcije KUD Vide Pregarc razstavljali v menzi HP Kolinska, pravkar pa se s svojimi deli predstavljajo krajanom Dolskega v sejni dvorani KS Dolsko v kulturnem domu.

OO ZSMS je v Toplarni pripravila ob letošnjih pomembnih jubilejih razstavo dveh likovnih amaterjev te delovne organizacije. V menzi Toplarne sta se z olji in akvareli predstavila Željko Karakaš in Marjan Smrtnik.

● Gledališče

Za letošnje srečanje gledaliških skupin naše občine se je kljub objektivnim težavam, ki spremljajo tovrstno dejavnost, prijavilo devet domačih gledaliških skupin, ki bodo do konca maja izvedle deset gledaliških predstav.

Do sedaj smo si lahko ogledali tele predstave:

— v kulturnem domu v Dolskem se je 28. marca predstavila gledališka skupina KUD Anton Mehle iz Senožeti s komedijo Františka Xavra Svobode Poslednji mož v režiji Cilke Pavšič;

— v dvorani gasilskega doma v Senožetih so 24. aprila člani KUD Javor zaigrali komedijo Jovana Sterija Popoviča Jara meščanka;

— člani gledališke skupine KUD Dolsko so 8. maja v kulturnem domu v Hrušici izvedli igro Mireta Štefanaca Včeraj popoldne.

Režijsko je delo pripravila Joža Cerar;

— letos sodelujejo na srečanju gledaliških skupin naše občine tudi VI. gimnazija Moste. Pod režijskim vodstvom prof. Helene Potokarjeve so mladi igralci dramatskega krožka VI. gimnazije pripravili odlomke iz Sofoklejeve Antigone in Andreja Blatnika Danes ali Apokalipsa. Premiere so imeli sredi aprila v okrogli dvorani Cankarjevega doma v okviru srečanja ljubljanskih srednjih šol Podobe trenutkov;

— dramatska skupina DKD Svoboda Zalog je 17. maja v kulturnem domu v Dolskem zaigrala Nušičevo komedijo Dr. v režiji Ivana Lukančiča.

Do konca maja se bodo zvrstile še naslednje predstave:

— v avli OŠ Edvarda Kardelja Polje 22. maja ob 19. uri: Žarko Petan: Starši naprodaj KUD Slape, režija: M. Trilar

— v kulturnem domu Zadvor 24. maja ob 19. uri: M. Pucova: Operacija KUD Slape, režija: Roman Noveli

— v kulturnem domu Zadobrova—Sneberje 29. maja ob 19. uri: Novak — Novak: Gugalnik KUD Hrušica, režija: Marjanca Jevšjak

— v kulturnem domu Javor 31. maja ob 11. uri: Vladimir Katajev: Dan oddiha dramatska skupina Lipoglav, režija: Marinka Brezovar

— v kulturni dvorani Besnica 31. maja ob 17. uri: Tone Partljič: Tolmun in kamen KUD Prežganje, režija: Bojčenka Dolinšek

Poleg predstav v okviru občinske revije so vse gledališke skupine pripravile premiere na domačih odrih, načrtujejo pa več gostovanj v občini in na širšem področju ljubljanske regije.

● Glasba

Kulturna sezona je — zlasti v ljubiteljstvu — prav v tem času na višku. Občinska ZKO pripravlja dve srečanji:

— srečanje otroških in mladinskih pevskih zborov naše občine 20. maja ob 17. uri v festivalni dvorani Pionirskega doma, ki je organizirano v okviru akcije Naša beseda 81. Sodeluje sedemnajst pevskih zborov, in sicer deset otroških in sedem mladinskih — skupaj okrog tisoč mladih grl! Otroške pevske zbore bo na klavirju spremljala Ingrid Silič, pri izvedbi skupne pesmi Bojana Adamiča Če zapojemo veselo pa bo sodeloval harmonikarski orkester KUD Vide Pregarc pod vodstvom Srečka Piškurja;

— srečanje odraslih pevskih zborov naše občine bo 13. junija ob 10.30 v Gostinci, Zaloška 282, na prostem. Sodelovalo bo šest mešanih zborov (Vide Pregarc, Zalog, Vevče, Zadvor, Nove Jarše, Društvo upokojencev Moste), moški pevski zbor Bizovik in oktet Železniške tovorne postaje Moste.

Prireditev bo združena s srečanjem vseh kulturnih aktivistov, ki delujejo na ljubiteljskem kulturnem področju, posvečena pa bo vsem letošnjim pomembnim obeležjem!

Š. M.

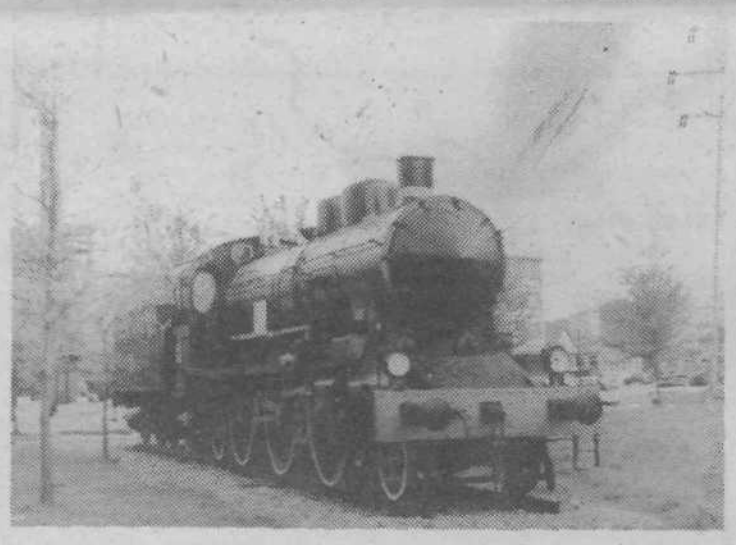

● MUZEJ NA PROSTEM

Mnogim slovenskim železniškim eksponatom na prostem se je pred kratkim pridružil še eden: pred poslopjem ŽG Ljubljana — tozda za transport Moste pri križišču Kajuhove ulice z Letališko cesto so železničarji postavili lokomotivo iz serije 01-074, narejeno l. 1922. Gre za ravninsko lokomotivo, ki je vozila potniške vlake in brzovlake ter razvila hitrost do 90 km na uro. Poleg muzejske vrednosti je to tudi lep primer vključevanja v neposredno delovno okolje pa skrbi za prikaz našega — to pot železniškega — razvoja. Za naše bralce pa še podatek, da je neumorna gonilna sila tega muzealstva — in tudi zgodovine slovenskih železnic — naš občan iz Polja akademski slikar Stane Kumar.

ZDRAVSTVO ● ZDRAVSTVO ● ZDRAV

Bolezni obzobnih tkiv

Bolezni zobovja sodijo brez dvoma med najbolj pogoste bolezni človeštva. Razdelimo jih v dve veliki skupini — zobno gnilobo in bolezni opornega aparata zob.

Zobna gniloba (karies) je vsem dobro znana. Vsi vemo, da je zobobol huda zadeva, ki nas že sama prisili, da poiščemo pomoč.

V nasprotju z zobno gnilobo so bolezni opornega aparata manj znane že zaradi svojega zavrtega, tihega začetka brez bolečin. Šele obilnejša krvavitev iz dlesni pri umivanju zob, zadah iz ust in majavost zob nas opozarjajo, da nekaj ni v redu. Običano pa je tedaj bolezen že toliko napredovala, da je zob ali skupina zob žal izgubljena. Dokazano je, da izguba zob po 35. letu starosti zaradi majavosti večja kot izguba zaradi zobne gnilobe.

Vseh vzrokov za obe veliki skupini zobnih bolezni še ne poznamo v celoti. Vemo pa, da so eden glavnih vzrokov neodstranjene zobne obloge. Le-te so težko vidne, lahko pa jih obarvamo z barvili za označevanje bakterijskega plaka, ki je najnevarnejši sestavni del oblog. Obloge se prično nabirati na zobeh takoj, če zobno in ustno higieno le malo zanemarimo.

Zato se vprašajmo:

— Kaj lahko naredimo sami za zdravje svojih zob in dlesni?

Odgovor je en sam:

Dosledno vzdržujemo ustno higieno — zdravje naših zob in dlesni je odvisno v glavnem od nas!

ZDRAVSTVENI DOM LJUBLJANA
ZOBOZDRAVSTVENO VARSTVO

ŠOLSTVO ● ŠOLSTVO ●

● V TEM SREDNJEROČNEM OBDOBJU TUDI V NAŠI ŠOLI

Začetki celodnevne osnovne šole

Intenzivna stanovanjska gradnja, novi tisoči občanov, mlade družine s šoloobveznimi otroki pa nove dolžnosti osnovne šole v zakonu, smernicah, novem predmetniku in novih učnih načrtih — to so bili zadostni razlogi za pogovor o razvoju osnovnih šol naše občine v srednjeročnem obdobju 1981—1985. Našemu vabilu se je odzvala za našo občino odgovorna pedagoška svetovalka zavoda SR Slovenije za šolstvo — enote Ljubljana Dana Troha.

Intenzivna stanovanjska gradnja domala onemogoča tudi v naslednjih letih misel na COŠ v naši občini. Ali pa se vendarle da pomisliti vsaj na uvajanje nekaterih njenih elementov? V katerih šolah?

Žal je res, da dosedanja intenzivna stanovanjska gradnja ni dovolj upoštevala potreb po gradnji novih prostorov za namene osnovne šole, kar je, gledano z vidika načrtovanja, težko razumeti, saj mora vsak načrt gradnje stanovanj in zaposlovanja novih ljudi nujno upoštevati tudi naložbe v osnovnošolski prostor kakor tudi v prostor za vzgojo predšolskih otrok. Ko gre za celodnevno organizacijo dela osnovne šole, se ta nenačrtnost kaže z več negativnih smeri.

Z večanjem števila otrok se nam povečuje število izmen v dosedanjih šolah, kar je mimo drugega (učitelji, zunanje zelene površine, prostori za rekreacijo) bistvena ovira za prehod poldnevne osnovne šole v celodnevno.

S sprejetim srednjeročnim družbenim planom naše občine bomo dosegli načrtovano vključitev 10 % učencev v celodnevno osnovno šolo v oddelkih razredne stopnje OŠ Jožeta Moškriča in v dveh oddelkih razredne stopnje OŠ Ketteja in Murna v zadnjem letu tega planskega obdobja.

Celodnevna organizacija osnovne šole bo v največji meri lahko uresničevala nove zahteve, ki so pred osnovno šolo in so izražene v zakonu o osnovni šoli in drugih dokumentih (smernice, novi predmetnik, novi učni načrti).

Prizadevati pa si moramo, da bomo preobrazbo osnovnih šol uresničevali tudi v sedanjih delovnih razmerah teh šol, in sicer tako, da bomo postopno uvajali tiste sestavine celodnevne organizacije osnovnih šol, ki jih bomo glede na možnosti lahko uresničili.

Ker v COŠ ne gre zgolj za to, da učenci prebijejo več časa v šoli, temveč gre za nove vsebine in načine dela, lahko s posameznimi sestavinami, ki so sicer značilne za COŠ, izboljšujemo kvaliteto vzgojno-izobraževalnega dela tudi v dosedanjih poldnevnih šolah in v podaljšanem bivanju učencev.

Spričo majhnih možnosti za razvoj COŠ v naši občini si moramo tem bolj prizadevati za uvajanje čim kakovostnejših sestavin COŠ v sedanje delo naših šol. To uvajanje pa je odvisno od več dejavnikov: števila izmen, usposobljenosti pedagoških delavcev, povezanosti šole s KS in ozdi itd. Največ možnosti za to imajo že sedaj šole, ki imajo organizirano podaljšano bivanje.

Tu vidim posebno nalogo koordinacijskih odborov, ki naj s šolami izdelajo načrte prehodov na COŠ, le-ti morajo obsegati tudi uvajanje posameznih elementov COŠ v dosedanje osnovne šole in ne smejo obupati, če ne morejo uveljavljati teženj po uvedbi celodnevne organizacije dela v osnovno šolo.

Ali je tako — delno — prehajanje na COŠ nujno vezano na nove gradnje? Če je — menite, da je potem bolje počakati na »popoln« prehod kot iti postopno vanjo — kljub dragim gradnjam za delni prehod na COŠ?

Če povzamemo iz prejšnjega odgovora, delno prehajanje na COŠ ni nujno vezano na nove gradnje in v situaciji, kakršni smo, bi bilo čakanje na popoln prehod celo nesmiselno in družbeno škodljivo.

Vendar je kljub temu res, da bi nam bile nove gradnje potrebne, tudi če ne bi uvajali COŠ, saj je že dvoizmenski pouk resna ovira za uresničevanje osnovnega vzgojno-izobraževalnega standarda otrok naše občine.

Ali lahko k rešitvi tega kaj pripomore samoupravna organiziranost osnovnih šol v občini?

Samoupravna organiziranost osnovnih šol naše občine v smislu skupnosti osnovnih šol, ki se snuje v občini, bo prav gotovo pospešila uvajanje posameznih sestavin celodnevne organizacije dela in bo prav to področje moralo biti del programa te skupnosti — tem bolj, ker prav uvajanje teh novosti v vzgojno-izobraževalno delo zahteva tudi višjo stopnjo strokovnega znanja in boljšo organizacijo usposabljanja učiteljev.

Tovarišici pedagoški svetovalki lepa hvala za sodelovanje!

Z urednikom se je pogovarjala
Dana Troha, svetovalka zavoda SR
Slovenije za šolstvo, enota Ljubljana

ZNANJE JE MOČ

Uresničevanje programov izobraževanja in idejnopolitičnega usposabljanja v ZK

V študijskem letu 1979-1980 je občinska organizacija Zveze komunistov izpeljala več oblik izobraževanja in idejnopolitičnega usposabljanja svojih članov. Organizirali smo seminarje za kandidate ob sprejemu v ZK, naši člani pa so se politično izobraževali tudi v okviru MK ZKS Ljubljana in CK ZKS. Tako se je izobraževalo prek 20% vseh članov ZK v občini.

Program izobraževanja je pripravila politična šola CK ZKS in se v celoti sklada s programom idejnopolitičnega usposabljanja in marksističnega izobraževanja ZKS.

Lani je bilo na ravni mesta organizirana za člane iz vse občine politična šola, v kateri so se iz naše občinske organizacije usposabljali slušatelji kar v dveh samostojnih oddelkih in šolo je uspešno zaključilo 54 slušateljev. Ta oblika politične izobrazbe je bila sicer uvedena prvič, vendar bo postala stalna praksa in obiskovanje predavanj bo toliko lažje, ker ne gre na račun delovnega časa; skratka to bo študij ob delu.

Nadaljnja oblika šolanja je trimesečni seminar teorije in prakse marksizma. Slušatelji tega seminarja ostanejo sicer v delovnem razmerju in prejemajo osebni dohodek, vendar so oproščeni vsakršnega drugega dela. Ta seminar je tudi eden od pogojev za vpis v enoletno politično šolo.

Dopisna šola marksizma je namenjena komunistom, ki žele razširiti in poglobiti teoretično znanje marksizma in se usposobiti za idejnopolitično delovanje na vseh področjih družbenega življenja.

V seminar samoupravljanja v združenem delu vključujemo predvsem komuniste iz tozdov materialne proizvodnje: individualne poslovodne organe, predsednike delavskih svetov, sekretarja OO ZK in predsednike izvršnih odborov OO sindikata. Glede na potrebe se v ta seminar vključujejo tudi strokovni in vodilni delavci, ki niso člani ZK.

Občinska organizacija prek svojih organov tudi kadruje kandidate za enoletno politično šolo pri CK ZKS. Politična šola ZKJ Josip Broz Tito v Kumrovcu je največja in najzahtevnejša oblika usposabljanja komunistov. Zanjo se določi v okviru mestne organizacije ali medobčinskih svetov po en kandidat.

Po OO ZK so izvoljeni organizatorji in usmerjevalci idejnopolitičnega usposabljanja, ki izdelajo programe na osnovi analiz potreb po usposabljanju. Najpogostejša oblika takega usposabljanja so predavanja s pogovori in razpravami pa tudi s samoizobraževanjem. Vendar vse OO ZK še niso vključene v to delo, zato moramo prav temu področju v bodoče posvetiti večjo pozornost.

NIKA MODIC